

mladino. — V slučaju, da boste povodom 60 letnice presvetlega vladarja delili med mladino vaše šole knjižice, bi prosil, da se blage volje ozrete tudi na mojo ponudbo. — Cena 1 izvodu 24 h, 50 izvodov stane 9 K, 100 izvodov 16 K. — Eventualni čisti dohodek je namenjen Učiteljskem konviktu v Ljubljani.

Pesmarica. Spominska knjižica za mladino. — Jos. Mešiček, nadučitelj v Sevnici, je izdal in založil novo „Pesmarico“ kot spominsko knjižico za mladino. V začetku je kaj primeren nagovor v slovo šolo zapuščajočim učencem, potem pa je zbranih nad 100 mičnih pesem, ki jih popevajo po naših šolah. Zada je tudi nekaj nabožnih, med njimi par priljubljenih Marijinih pesmi. Ta pesmarica se bo naši mladini hitro prikupila, zlasti bo dobro služila kot darilo otrokom, ki izstopijo iz šole. Zatorej, tovariši, sezite po nji, pripravljajte jo v nakup krajnim šolskim svetom in staršem. Cena je nizka. Lepo vezana v platno stane 70 vin., v lepenko s platnenim hrptom 55 v. Ako se naroči več izvodov, da izdajatelj na vsakih 10 po 1 izvod brezplačno. Natisnilo je delo „Učit. tiskarna“ v Ljubljani.

Slovenske pesmi na izprehodu po Italiji. Pred menoj leži mesečnih Poesie, ki izhaja v Milanu že 4. leto, in sicer pod vodstvom F. T. Marinettija, ki ga nazivljejo italijansko-francoskega poeta. Izmed njegovih del se odlikuje zlasti: La conquiete des Etoiles. V le-tem slika pisatelj s čudovito posebljenostjo ponočno nevlito na morju. Ničmanj odlična, ničmanj imenitna pa ni veličastna žalo: Destruction, ki razvija najpesimističnejše ideje. Kar je pa F. T. Marinettiju otvorilo čarobno pot do slave, ki mu je splelo cvetoč lovnikov venec, je: Le Roi Bombaue. F. T. Marinetti je orjak na literarnem polju italijansko-francoskega podnebnja in kot tak odpira skrivnostne predale „Poesie“ le pesnikom-pisateljem, ki so v istini božali boginjo umetnosti. Zato je pripravljen z navdušenim veseljem sprejeti v Rassegno Internazionale tudi umotvore neromanskega pokoljenja. Krasna knjiga — opremljena z nepristranskim geslom „Rassegna Internazionale“ prinaša izvirne nemške pesmi in zastopa vse romanske jezike. — Pač umestno in koristno bi bilo, ako bi poganjala slična knjižica tudi med slovenskimi narodi ter bi tudi pri nas pomagali posamezni umetniki slovenskega plemena lastne umotvore v ličen venec. Le-to bi znatno pripomoglo k tesnejši zvezi vsega Slovanstva ter nas družilo v jačji bratski slogi in vdanosti, ker bi imeli temeljitejšo in praktičnejšo priložnost spoznavati se duševno med seboj nego jo imamo doslej. Izvirna pesem bi nas seznanjala preprostejšo s sorodnim narodom, kakor nas utegne prevod, bodi le-ta tudi najblaglasnejši. Prvi površen pogled, s katerim bi premerili mi Slovenci poljsko, češko in katerosibod slovensko pesem ali pa Poljaki, Čehi i. dr. našo — bi nas seveda takoj in vseh ne prevladal, toda polagoma bi se nas polasčalo zanimanje, krvno sorodstvo bi zbuvalo krepkejšo pozornost, in preden bi izšel 15. zvezek podobne knjige, bi že napol umel ruščino, bolgarsčino itd., ako bi se tudi nikoli prej ne učil teh jezikov. Eneke misli se mi porajajo vsedkar, kadarkoli brskam po italijanskem mesečniku z njega španskimi romancami, francoskimi odami, italijanskimi kaneonami in romunskimi madrigali. S čimer pa nameravam danes razveseliti prijazne čitatelje, je pojav dejstvo, da je prinesla junjska „Poesia“ pod naslovom „Poesie slovene“ tri slovenske pesmi, ki so mojstrske slike zdravega čuvstvovanja naših milih pesnikov. Helena Črnagorska, ital. kraljica, ki baje lista prav marljivo po tej Rassegna Internazionale, je torej začela vsaj daljni odjek neke ji sorodne narodnosti. Goriomenjene pesmi je milodoneče in jako ubrano prevel v italijanščino šolski vodja na škedenjski šoli, Alojzij Križan, ki pesni italijanski pod prevedenim imenom svojega prijatelja Luigi Crociato. Izbral si je Prešernovo: Zvezdogledom; Aleksandrovo: Urok; Zupančičevo: Meni se hoče. Ako bi tudi prevod ne bil najboljši, smo poetu Crociatu hvaležni za preblagi namen, s katerim nam je opomogel, da začujejo tudi Romani, s kakšnimi plodovi obdarja slov. muza svoje privržence. Koliko iskrenje mu smemo pa seči v dlan, ker je prevod izvrsten, tako da bi ga težko kateri drugi zamogel prekositi v blagovnosti in fini stilistiki. Poetu se pač pozna, da je vaje blaglasni zvonki muziki ital. poetov. Ob čitanju teh verzov je čitatelj nehoti vgreznjen takoj v živo poezijo, da se mu dozdeva videti in slišati pred seboj očaka naših pesnikov: Prešerna in njegova učena Murna in Zupančiča. Tako ugljen in pristen je prevod in tako temeljito so posneti motivi, da se čitatelj težko zaveda imitacije, marveč je prijetno uglobljen v ugodno duševno razpoloženje. Gospod Luigi Križan pa obeta z gotovostjo, da spiše v italijanščini popolno slovensko antologijo, kar bo marsikoga izmed nas brzkone prijetno navdajalo, zlasti ker se mu po teh treh pesmih pozna neprisljenost v prevodu, kakor da poet daje duška samo lastnim čuvstvom ob ubiranju izvirnih pesmi. Škedenjka.

Slovensko gledališče v Trstu. Za predstoječo sezono prevzame „Dramatično društvo“ v Trstu od „Tržaške posojilnice in hranilnice“ gledališko dvorano v „Narodnem domu“ v izključni najem, tako da bo „Dramatično društvo“ v bodoče svobodno razpolagalo z gledališkimi prostori, kar bo gotovo

važen faktor za nadaljni razvoj slovenskega gledališča v Trstu. Intendanca je angaževala za prihodno sezono doslej 14 oseb, 8 igrancev in 6 igralk, ki so večinoma izšli iz domače gledališke šole. Z ljubljanskega gledališča sta angaževana samo Verovšek in Danilova.

Kulturno delo.

+ **Prosveta** je ustanovila novo ljudsko knjižnico v Dobilcih pri Črnomlju. Prav je tako! Le krepko in možato naprej! S prosveto k svobodi!

+ **Prosveta** ustanovi danes zvečer v Novem mestu svojo podružnico. Le vedno naprej: s prosveto k svobodi!

+ **Za slovenjebistriški in konjiški okraj** se je ustanovil dne 3. t. m. odsek „Prosvete“. Predsednik mu je g. abit. Ljudevit Mlaker.

+ **Sokolska statistika.** Po najnovjših podatkih je med slovenskimi narodi razširjeno sokolstvo, kakor sledi: Poljaki na Poznanjskem imajo 152 sokolskih društev s 7000 člani, v Galiciji 150 društev s 20.000 člani, Slovenci imajo 37 sokolskih društev s 3932 člani, Hrvatji 50 društev s 6300 člani, Bolgari 40 društev s 2800 člani. Razentega so v Galiciji tri sokolska maloruska društva. Češko sokolstvo šteje v Češki, Moravski, Slezijski in Nižji Avstriji 800 društev s 75.000 člani.

+ **Novo podružnico družbe sv. Cirila in Metoda** so ustanovili za Trebnje in okolico na Dolenjskem.

+ **V VII. seji ožjega odbora** dne 13. mal. srpana se je obravnavalo poročilo o nadzorovanju družbinih šolskih vrtec. Marljivo oskrbovani vrtec v Škedenju pri Trstu ne zadostuje, ker ima prostora samo za 40 otrok, a sprejeti bi mu jih bilo preko stotine; zato bo škedenjski podružnici naloga, da poskrbi vrtec za večji prostor, družba pa se zaveže, da bo plačevala vrtnarico. Šolski knjižnici pri Sv. Jakobu v Trstu se je določila stalna letna pripomoč. „Katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“ je odgovorilo. Odobril se je predlog, da se izdajo podobne slov. apostolov sv. Cirila in Metoda in drugih slovenskih veljakov v taki obliki, da bodo prikladne za razdelitev med šolsko mladino. Družba je nabavila več tisoč odtiskov slik sv. Cirila in Metoda s sprejemnic. Nadejati se je, da dobe odjemalcev posebno med šolskimi učenci, ki bodo s temi odtiski okrašali prvo stran svojih knjig.

+ **Vsaka podružnica družbe sv. Cirila in Metoda** bi lahko napravila na leto dve veselici, eno v zimskem, drugo v poletnem času. Po mnogih krajih se prireda veselice, ne da bi jim dali kake posebne narodne tendence. V vsakem takem slučaju naj stopi družba sv. Cirila in Metoda v ospredje: „Družbi sv. Cirila in Metoda v procvit, moč in rast!“

+ **Razglednic družbe sv. Cirila in Metoda** se je v mesecu juliju malo prodalo. Rodoljubi, prosimo vas, storite svojo dolžnost ter segajte le po družbinih razglednicah. Povsod zahtevajte naših razglednic. Čestite člane podružnice prosimo vljudno, da pridno agitujejo za prodajo razglednic.

+ **Na praški razstavi** je velik nabiralnik, ki drži 2 milijona vinarjev. Dosedaj se je nabralo vanj že krog 300.000 samih novčičev do 2 vinarja. Nabrani denar se porabi za češko šolstvo v nemškem delu češke kraljevine. Čehi porabijo vsako priliko, da nabirajo za svojo „Osrednjo Matično Šolsko“, ki ima nad 800.000 K dohodkov na leto. Kako neznatna je naša navdušenost in poštvovalnost v primeri s češko.

+ **Dijaški odsek** za oskrbo ljudske knjižnice v Smarjah na Goriškem prosi cenj, rodoljube, naj bi podpirali snujočo se knjižnico v prid narodove prosvete z darovanjem knjig ali pa z denarnimi prispevki. Naj jim bo izrečena tem putem najprejrejša hvala.

Politiški pregled.

* **Delegacije** bodo sklicane najbrže dne 25. septembra v Budimpešti.

* **Lahi v Istri** se prav živo pripravljajo na bližnje deželnozborske volitve. Ustanovili so osrednji odbor, ki bo vodil volitve. Obračajo se zlasti proti nameri Slovencev in Hrvatov: postaviti kandidata tudi v takozvanih laških volilnih okrajih. Lahi so složni, liberalci in klerikalci vsi so obrnjeni le proti Slovanom. Znamenje, da naj bo tako tudi pri Slovanih.

* **Nižjavstrijški deželni zbor** je razpuščen. — Nove volitve se bodo vršile od 26. oktobra do 12. novembra t. l. Konec leta se zbor snide na kratko zasedanje, da se konstituira in odobri proračunski provizorij za 1909. leto.

* **Koroški deželni zbor** bo sklican na dan 14. septembra ter bo zboroval do konca oktobra, nakar bo razpuščen.

* **Štajersko prebivalstvo leta 1907.** je štelo, kolikor je mogoče dognati na podlagi preseljevalnega koeficienta, 1.415.620 duš; Kranjska je štela 518.956 duš, Primorska 810.903 in Koroška 374.923 duš. Vsa avstrijska državna polovica 27.725.649 duš.

* **Deželni zbor goriški** bo sklican 20. septembra. Slovenski goriški klerikalci ne ma-

rajo zblizanja s slovenskimi naprednimi poslanci.

* **Kranjski deželni zbor** bo sklican baje šele koncem decembra meseca t. l., a le za par dni, da reši deželni proračun za prihodnje leto. Nam se ta ukrep vlade zdi jako čuden in povsem neumesten. V resnici že dve leti ni zboroval kranjski deželni zbor, saj tistih dveh letošjih sej zaradi deželne volilne reforme vendar ne moremo smatrati kot zasedanje. Že dve leti leže nerešene sila nujne, kričeče važne in za razne stanove, zavode, za občine i. dr. uprav vitalne prošnje. Deželni odbor pašuje in vlada povsem absolutistiško. Nihče ga ne nadzira, nihče ne priganja, nego dela, kar hoče in ne dela, kar ni všeč temu ali onemu odborniku. Seveda odloča pri vsem strankarstvu. Pet mož ima ves blagor dežele v žepu brez vsake kontrole. To so pravcate turške razmere v naši deželi, a vendar vse časopisje molči. Kvečjemu čitaš kakšne osebne zbadljaje, a za interese dežele, občin, deželnih zavodov i. dr. se ne meni živ krst. Načrt volilne deželne reforme je že davno sklenjen, a dopolnilne volitve se bodo vršile vendarle šele meseca novembra! Ne mudi se ministrstvu, ne mudi se deželni vladi, ne mudi se nikomur. Pri tem pa vse propada, usiha in poginja. Mrtvilo vsepovsod! Nič se ne gane, vse stoji, ničesar se ne more zidati, podpore se ne izplačujejo itd., a deželni zbor se snide le za par uric koncem leta! Zares mnogo gnilega je v tej državi danski.

* **Gibanje Nemcev v Galiciji in Bukovini.** Poljakom sovražni poznanjski in berlinski listi poročajo, da se gališki Nemci v zadnjem času začnejo živahno gibati. „Zveza krščanskih Nemcev“, ki šteje že 80 podružnic, je začela te dni delo na gospodarskem polju, da loči gališke Nemce od Poljakov. V zadnjem času so bile tudi ustanovljene nemške posojilnice in hranilnice v Brigidaju, Novem Souču in Knihinju pri Stanislavovu. „Zveza kršč. Nemcev“ namerava tudi ustanavljati šole in čitalnice v nemških naselbinah. V ta namen so se ustanovile že podružnice „Schulvereina“ v nekaterih galiških mestih. — Tudi v Bukovini so se začeli Nemci gibati. Pred desetimi leti se je tam ustanovilo nemško društvo, ki ima sedaj že 32 podružnic s 5500 člani.

* **Ogrski Slovenci** prebivajo kompaktno v županiji železni, zaladski in somodski. Sosedji so jim na severu in zapadu Nemci, na vzhodu Ogrji, le na jugu se dotikajo Hrvatov in štajerskih Slovencev. Najzanimivejši pri vsem je pač to, da njih število raste, ker so se pomnožili za kakih 3000 duš od l. 1890.—1900. Tako je torej v teh treh županijah preko 64.000 Slovencev. — Raztreseni so potem še v raznih drugih stolicah Ogrske; precej jih je na Reki in preko 6000 v Zagrebu.

* **Volilna reforma na Ogrskem.** V Kossuthovem glasilu „Budapest“ piše državni poslanec Burdyan, da je sedaj gotova stvar, da se zgradi novi volilni zakon na temelju pluralnega sistema, ker bi sicer madjarstvu ne bila zagotovljena vodilna vloga. Po uspehih ministrskega sveta se predložitev volilne reforme zopet znatno zavleče.

* **Madjari o hrvaško-srbski koaliciji.** „Az Ujsag“ piše glede vesti, da hrvaško-srbska koalicija kmalu razpade: Škodoželjno razglašajo Hrvatom nenaklonjeno časopisje, da se Supilo in Zagorac pobijata, in iz tega boja pričakujejo, da bo končno izšel mirovni angel, ki bo rešil hrvaško-madjarški konflikt. Toda to smo tudi pri nas doživeti, da se je ljudska stranka pretepala z neodvisno stranko, in vendar je ostala koalicija skupaj do današnjega dne. Tako se zgodi tudi s hrvaško-srbsko koalicijo. Naj vlada prepri. niti Zagorac niti Supilo ne izstopi iz koalicije, temveč bo hrvaško-srbska koalicija svoje funkcije tudi nadalje držala skupaj.

* **Razmerje med Nemčijo in Rusijo.** Nemškemu cesarju dela mnogo skrbi, ker se je začela Rusija zaradi prijateljstva z Anglijo Nemčiji očitno odtujevati. Nedavno je imel cesar Viljem razgovor z ruskim poslanikom v Berlinu. Cesar je naglašal, da je po japonski vojni nastalo med Nemčijo in Rusijo boljše razmerje, ker je Nemčija nastopala lojalno, dočim druge države, n. pr. Anglija, niso izkazovale Japoncem le platonične ljubezni. Zadnji čas pa se je razmerje med Rusijo in Nemčijo nekoliko ohladilo zaradi agresivne politike ruskega časopisja in ker delajo na to vplivni ruski politiki. Cesar je imenoval tako postopanje neopravičeno, ter prosil poslanika, naj deluje na to, da rusko časopisje opusti protinemško agitacijo.

* **Ruska vlada proti grofa Tolstemu.** Zaradi Tolstovega članka „Ne morem več molčati“ so bili kaznovani vsi časopisi, ki so članek priobčili. Obenem je vlada vsem mestnim zastopom strogo prepovedala prirejati slavnosti o letošnji pisateljevi 80 letnici. Kazansko vseučilišče je nato nalašč imenovalo Tolstega za častnega člana, nakar je naučno ministristvo opozorilo po okrožnici vsa vseučilišča, naj se ne ozirajo na to imenovanje. Kuratorju kazanskega vseučilišča je ministristvo naročilo, naj uvede preiskavo ter dožene, kateri profesorji so sovražni vladi.

* **Turčija.** Sultan je izdal poseben iradé, v katerem objavlja, da se bo držal konstitucije; vse izjemne zakone je anuliral. — Diete turških poslancev bodo znašale približno 1100 kron na mesec, člani senata bodo dobivali še enkrat toliko.

* **Bosenska svoboda** se imenitno zrcali v ravnanju vlade s časopisjem. „N. Fr. Pr.“ je zadnjič objavila članeka, v katerem pravi, da bi bil sedaj primeren čas, dovoliti Bosni ustavo. Program vlade za Bosno in Heregovino, ki se je zasnoval pred tridesetimi leti, je za one čase lahko veljal kot sijajna izjema, a časi so se izpremenili in kar je bilo nekdanj mnogo, je sedaj malo. „Neue Freie Presse“ je v snovi in obliki zmeren list. Članek, ki izide v tem časopisu, gotovo ni radikalen, kajše revolucionaren. Sarajevska „Srpska Rijec“ ga je ponatisnila v prevodu. Zato je bila k o n f i s c i r a n a, urednik je pa v preiskavi. Če mislijo avstrijski mogotci, da se na ta način dobiva naklonjenost ljudstva, kažejo res nena- vadno kratkovidnost.

* **Srbska skupščina** je sprejela državni proračun za leto 1908. z 79 glasovi proti 27 glasom.

* **Jezikovni poizkus pri armadi.** Po želji poveljnika ogrske deželne brambe, Klobučarja, se bo pri letošnjih velikih manevrih v okolici Vesperima zapovedovalo v treh jezikih. Požunskemu in zagrebškemu voju se postavita nasproti dunajski in mešani voj. Zapovedovalo se bo nemško, madjarsko in hrvaško. General hoče s tem dokazati, da uvedba madjarskega poveljevanja ne more vplivati neugodno na enotnost armade.

Vestnik.

Srbski učitelji na Bledu. Dne 20. t. m. pridejo na povratku iz Prage srbski učitelji iz kraljevine na Bled. Vseh skupaj bo okrog 70. Srbske tovariše sprejme radovljiško učiteljsko društvo, v katerega imenu jih pozdravi predsednik imenovanega društva, tov. Andrej Grčar. — Učiteljsvo radovljiškega okraja ima v ponedeljek zaradi sprejema Srbov zadnji sestanek na Jesenicah v prostorih g. Mesarja. Sprejem bo na Dobravi ob 9. uri zjutraj. Odtod grede izletniki skozi Vintgar na Bled. Južina je pri Žumru na Vintgarju, obed pa ob 2. uri popoldne pri Sekovaniču na Bledu. Po obedu je ogled jezera in okolice. Zvečer ob 8. uri sestanek zopet pri Sekovaniču. Drugi dan je ogled Radovljice.

Naročevanje šolskih tiskovin. Šlavska šol. vodstva, oziroma predsednike krajnih šol. svetov opozarjamo, da naj pri naročilih navede, če žele tiskovine broširane ali trdo vezane. Pri naročilih na uradne kverve in šolska izprievala prosimo za natančen naslov, da ne bo kakšne pomote. Dalje opominimo, kakor tudi že lansko leto, da poštnih tiskovin za šolsko uporabo ne oddajamo pod 100 k o m a d o v, ker nam sicer štetje provzroča preveč zamude časa. Šolska izprievala in Ročne zapisnice dobe šolska vodstva kasneje, ker se niso dotiskani. V račun pa jih postavimo takoj, da ni treba pošiljati dveh računov.

Tudi „Gorica“! Seveda: Kar reče „Slovenec“, to pravi teden dni pozneje „Gorica“. To je listič, ki ga izdajajo goriški klerikalci, ureja ga pa fantiček Kremzar, uboga duševna para pred Bogom in pred ljudmi. Zavihtel je tudi ta možiček palico in — glej! — neusmiljeno udaril po liberalnih učiteljih. Tako se je razvnel, da mu je nemara še kaj ušlo v hlače. Kaj šele bo, če mu jo zopet kdo prisodi za ušesa? Velik in mogočen — kakor je vsak klerikalni napihujenec — kriči goriški pismouk: „Naravno je, da mora ljudstvo, zlasti pa naša mladina, pričeti proti njej (t. j. proti „Zavezi“) najostrejši boj, kjerkoli in kadarkoli nastopa kak njen član!“ — Saperlot! Lepi časi se nam obetajo dne 6., 7. in 8. septembra v Gorici, kamor pride zborovat naša „Zaveza“! Kremzar in njegove kokoške nas bodo pozobali s kostmi vred. Zatorej se le pravočasno pokesajmo svojih grehov, zakaj naš sodni dan prihaja!

Spoštuj starost! To je lep nauk, ki ga uči naša cerkev, a njeni služabniki ga ne izvršujejo v praksi, posebno ne, če so klerikalci. Tem ni nič svetega. To so pokazali tudi dne 2. t. m. v Dolini. Kakor pravi „Slovenec“, so nesramno zasmehovali tamošnjega nadučitelja tov. A. B u n c a, ki deluje že t r i d e s e t let za vzgojo mladine in je osivel v prosvetnem svojem delu. Takrat, ko je Bunc že delal med ljudstvom, so nekaterim sedanjim njegovim zasmehovalcem še srajce gledale skozi razklane hlačice, ali jih pa še sploh bilo ni. — In taki ljudje se upajo zasramovati moža, ki je več koristnega storil kakor vsi Ravniharji in Tersegelavi skupaj! Tu se vidi klerikalna morala! Toda pojмимо jo takoj, če pomislimo, da je celo klerikalen poslanec, ki ne pozna IV. božje zapovedi! Lepi ljudje to! Zmožni so vseh dejanj, ker imajo vse lastnosti, samo dobrih ne! — Tov. Bunc naj bo uverjen, da tembolj raste med razsodno množico njegov ugled in spoštovanje do njega, čimbolj ga sramote „Slovenec“ in njegovi hujskači!

Napadi na učiteljsvo se zadnji čas vedno bolj množe v klerikalnih listih. Tudi Gostinčarjeva „Naša Moč“ blati učitelje tako podlo kot poulični fakin. V zadnji številki piše tako-le: „Tržaški liberalni učitelji so sploh največja mizerija, kar jo je človek že kdaj videl. Večina od njih ima le štiri razrede ljudske univerze, potem pa skozi pripravniški razred zlezejo v koprsko učiteljsko, iz katerega pridejo še bolj trapasti kakor so šli vanj. Ne znajo